

pyka_lens: treftadaeth digidol

Mawrth 2019

llyw.cymru/cadw

pyka

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cynnwys y arweinyfr

Cyflwyniad	1
Cyflwyniad i _lens	3
Ymgysylltu gyda safle	5
Cam 1: Archwilio	6
Cam 2: Cipio	7
Cam 3: Creu	8
Awgrymiadau gorau y ceidwaid Cadw ar gyfer archwilio	9
Rhannu allbynnau creadigol	10
Cyrhaeddiad arts award discover	11

Croeso i Pyka_Lens ac arweinlyfr treftadaeth digidol

Mae Cadw, mewn partneriaeth â Pyka, cwmni technegol creadigol wedi ei leoli yng Nghasnewydd, sydd yn darparu profiadau creadigol i ysgolion, galerïau ac amgueddfeydd, wedi bod yn gweithio i ddatblygu ffordd gyffrous ond syml i bobl fedru ymgysylltu gyda'n safleoedd hanesyddol ar draws Cymru gyfan.

Trwy weithio gydag ystod eang o unigolion gydag anghenion a chefnidiroedd amrywiol, mae Pyka wedi datblygu offer sydd yn llwyddo i ddatgelu'r haenau dyfnaf o ymgysylltiad gyda lleoliadau hanesyddol a'r amgylchfyd o'u cwmpas, mewn ffordd na fyddai'r ymwelydd cyffredin wedi ei ddarganfod ar eu hamodau eu hunain.

Os ydych wedi bod i safle Cadw sawl gwaith o'r blaen, neu efallai heb ystyried ymweld â lleoliad hanesyddol, mae ap lens Puka yn rhoi rheswm newydd i chi ymweld, yn ogystal â ffordd newydd i chi ddarganfod amgylchfyd hanesyddol y lleoliadau anhygoel hyn a ffurfiodd ein hanes, a gweld lle'r oedd ein cyndeidiau'n gweithio ac yn byw, ac sydd wedi bod yn atyniad poblogaidd i artistiaid drwy'r blynyddoedd.

“Beth allwch chi glywed? Beth allwch chi deimlo? Beth allwch chi ddychmygu?” Mae’r offer digidol creadigol yn eich galluogi i ganolbwyntio ar y gwahanol haenau gan roi i chi brofiad cyfoethog ac ystyrlon sydd yn gwneud y mwyaf o’ch synhwyrau. Yn sicr mae yna fwy i’n safleoedd na fydddech chi wedi sylwi arno. Mae’r ap yn eich annog i archwilio ein safleoedd hanesydd yn ddyfnach a chreu darnau unigryw o gelf ddigidol yn y broses.

Trwy gyfrwng ein harweinyfyr, a’n dolen Awgrymiadau’r Ceidwad, rydym yn gobeithio y byddwch yn darganfod ac archwilio potensial yr offer technoleg hwn i archwilio ein safleoedd treftadaeth anhygoel, ac efallai eich hoff safle lleol neu safleoedd efallai sydd heb yr un apêl, mewn ffordd greadigol, ysbrydoledig ac ysgogol. Boed eich bod yn defnyddio’r ap Pyka Lens yn un o 130 o safleoedd CADW fel profiad o hwyl personol, neu efallai fel adnodd dysgu (cymhwysedd digidol, llythrennedd, celf, neu focsys eraill i’w ticio), neu efallai ei ddefnyddio er mwyn ennill Gwobr Gelf - mae’r ap wedi ei gynllunio i gefnogi’r rhain, nid oes wahaniaeth. Mae pob ‘byd stori’ sydd wedi ei greu yn yr ap yn unigryw, gyda mynediad hawdd i eraill i’w wyllo a’i fwynhau. Rydym yn gobeithio y byddwch yn mwynhau defnyddio ap y Pyka Lens ar ein safleoedd ac yn edrych ymlaen i weld eich creadigaethau digidol dros amser.

Lawrlwythwch ap Pyka Lens o’r i-store a gallwch chithau fod yn artist ar safle Cadw heddiw

Galw holl artistiaid digidol – Pa un a ydych chi wedi bod ar un o safleoedd Cadw sawl gwaith o’r blaen neu efallai heb ystyried ymweld â safle hanesyddol, mae’r ap celf digidol gan Puka Lens yn rhoi cyfle i chi archwilio ein lleoliadau hanesyddol gwyh ni. Defnyddiwch yr ap fel profiad o hwyl personol, neu efallai fel adnodd dysgu – gan roi tic mewn bocsys cymhwysedd digidol, llythrennedd, Gwobrau Celf ac eraill yr un pryd. Casglwch a golygwch ddelweddau, seiniau a geiriau i greu ‘byd stori’ y byddwch chi’n medru ei wneud yn hawdd i eraill i’w wyllo a’i fwynhau.

Treftadaeth digidol Cyflwyniad i _lens

Mae **pyka_lens** yn offeryn digidol am ddim ar gyfer iPad, sy'n rhoi cyfle i bobl i ymgysylltu yn greadigol â'u amgylchoedd trwy creadigrwydd amlgyfrwng. Anogir defnyddwyr i ystyried ac archwilio yr agweddau gweledol, testunol a sonig o'u cwrpas a cipio cynnwys i gerfio eu 'moment' digidol rhyngweithiol eu hunain, yn gweithredu fel dehongliadau artistig o leoliadau hanesyddol y maent wedi'u harchwilio'n gorfforol.

Mae'r app yn cynnwys 2 modd profiad craidd : **Creu** ac **Archwilio**.

Yn **Creu**, fydd defnyddwyr yn gallu dal cynnwys cyfryngau cymysg (delweddau, sain, testun) wrth iddynt yn archwilio eu hamgylched yn gorfforol, gan arwain at y creadigaeth creu eu moment clyweledol eu hunain. **Archwilio** yn caniatáu defnyddwyr rhyngweithio â momentau trwy lyfrgell gynyddol o gynnwys rhyngweithiol, wedi creu wedi'i greu a gyflwyno gan eu hunain neu gan defnyddwyr eraill yr app.

Mae **pyka_lens** mae'n cynnwys opsiynau **cymraeg** a **saesneg** mewn ymdrech ymwybodol i gefnogi ymgysylltiad dwyieithog ar draws safleoedd hanesyddol Cadw.

CIPIO A TRANSNEWID

Cipio delweddau, synau, a thestun wrth ddatgelu haenau dyfnach o'ch amgylch.

CIPIO MOMENTAU

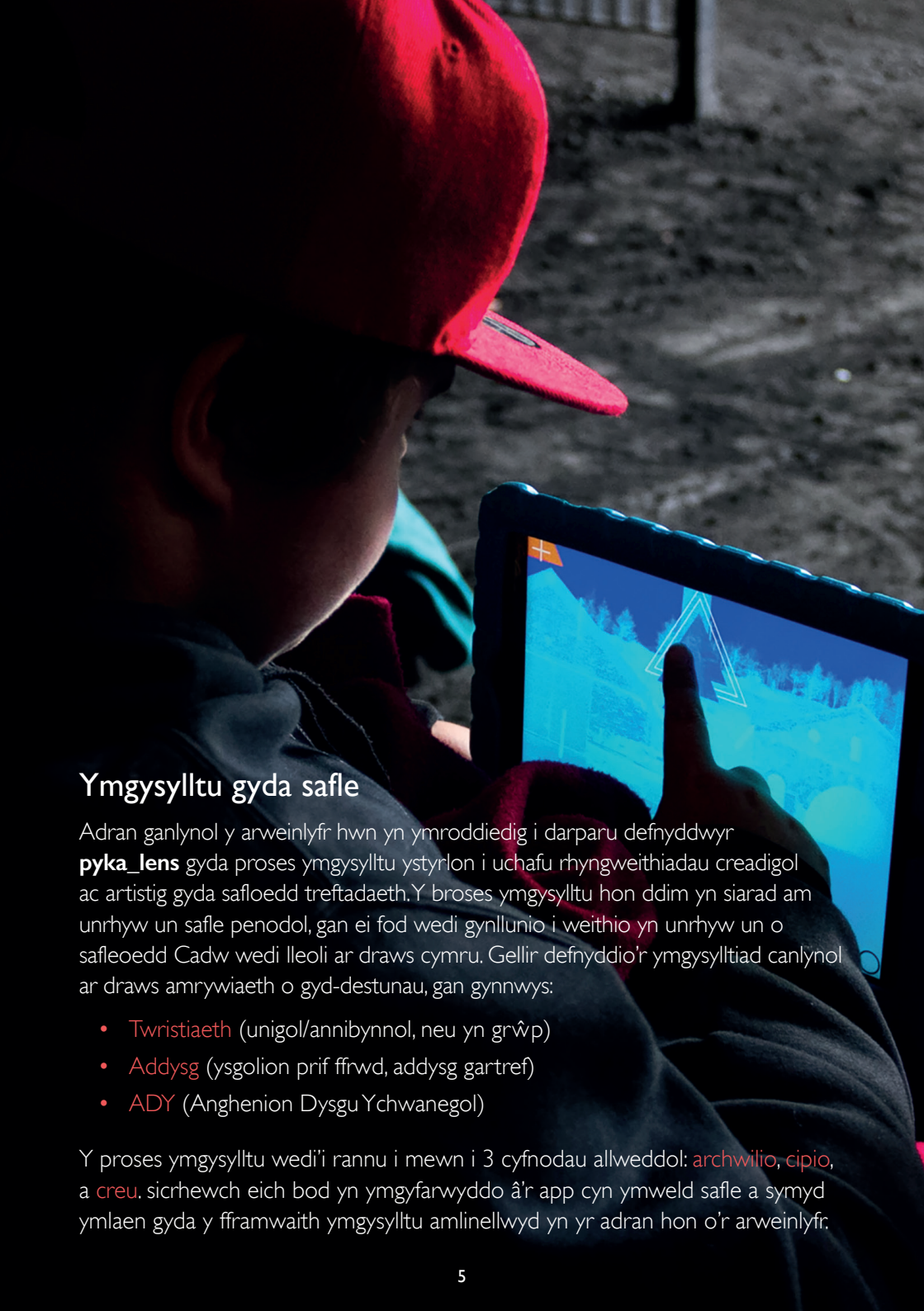
Trefnu a cerflunio eich cynnwys creadigol mewn i 'moments' digidol rhyngweithiol ents'.

RHANU A PORWCH

Rhanu eich 'moments' a cael mynediad i eraill o lyfrgell gynyddol o brofiadau digidol rhyngweithiol.

Ymgysylltu gyda safle

Adran ganlynol y arweinlyfr hwn yn ymroddiedig i darparu defnyddwyr **pyka_lens** gyda proses ymgysylltu ystyrlon i uchafu rhyngweithiadau creadigol ac artistig gyda safleoedd treftadaeth. Y broses ymgysylltu hon ddim yn siarad am unrhyw un safle penodol, gan ei fod wedi gynllunio i weithio yn unrhyw un o safleoedd Cadw wedi lleoli ar draws cymru. Gellir defnyddio'r ymgysylltiad canlynol ar draws amrywiaeth o gyd-destunau, gan gynnwys:

- **Twristiaeth** (unigol/annibynnol, neu yn grŵp)
- **Addysg** (ysgolion prif ffrwd, addysg gartref)
- **ADY** (Anghenion Dysgu Ychwanegol)

Y proses ymgysylltu wedi'i rannu i mewn i 3 cyfnodau allweddol: **archwilio**, **cipio**, a **creu**. sicrhewch eich bod yn ymgysylltu â'r app cyn ymweld safle a symyd ymlaen gyda y fframwaith ymgysylltu amlinellwyd yn yr adran hon o'r arweinlyfr:

Cam I: Archwilio

Yn ystod cam cyntaf y broses ymgysylltu, cynghorir chi i archwilio'r safle heb defnyddio **pyka_lens**. Rhwch eich dyfais i ffwrdd a cymerwch y cyfle i archwilio eich amgylchedd amgylchynol i fwrdd o'r sgrin - rydych chi ar fin cymryd eich hun ar daith.

Pwrpas y cam **arhwilio** yw rhoi cyfle i chi'ch hun y cyfle i ddod yn gyfarwydd gyda'r safle rydych yn ymweld, a meddylwch am yr agweddau synhwyrdd amrywiol y lleoliad. Wrth archwilio, gofawch eich bod yn meddwl am yr hyn gallwch ei weld, yr hyn y gallwch ei glywed, yr hyn y gallwch ei gyffwrdd, a sut mae'r amgylchedd yn gwneud i chi deimlo.

Wrth i chi symyd o gwmpas y safle, ceisiwch edrych y tu hwnt i'r 'timodau cerdyn post'. Mae hyn yn golygu'r marciau tir a'r golygfeydd y mae'r safle yn adnabyddus am. Ar bob cyfrif, cadwch y rhain mewn cof, ond mae llawer mwy i bob safle na'r hyn y mae pobl fel arfer yn dod i'w weld. Gyda hyn mewn meddwl, ewch am dro a gwmpas y safle a gwnewch yn siwr rydych yn ymweld a unrhyw ardaloedd y gallwch gael mynediad atynt yn ddiogel. Pan fyddwch chi mewn ardal sydd o ddiddordeb i chi, dylech ystyried y mathau canlynol o arsylwi i sicrhau eich bod yn ymgysylltu â'r safle ar sawl lefel:

- **Y pellter** (e.e. y golygfeydd eang, yr amgylcheddau cyfagos, y bywyd gwyllt)
- **Yr agos** (e.e. timodau safle, strwythurau, waliau, gwrthrychau a.y.b)
- **Yr agosaf**. (e.e. deunyddiau, arwynebau, gweadau)

Beth all wneud i chi weld a chlywed ar bob un o'r lefelau hyn? Sut mae'n gwneud i chi deimlo? Gwnewch nodyn o'r hyn rydych chi wedi'i ddarganfod. Pan fyddwch chi'n teimlo eich bod wedi cydnabod cymaint o agweddau â phosibl, gallwch symud ymlaen.

Ailadroddwch y broses hon gwpl o weithiau, ymweld â gwahanol ardaloedd ar y safle. Ar ôl i chi wneud hyn byddwch wedi cydnabod llawer o wahanol agweddau ar y safle ar sawl lefel wahanol, yn rhychwantu'r synhwyrdd.

Ar ôl i chi deimlo eich bod wedi archwilio'r safle'n llawn, Dylech ddychwelyd i ble y dechreuoch y cam hwn o'r broses ymgysylltu, yn barod ar gyfer cam 2.

Cam 2: Cipio

Ar gyfer yr ail gam, rydych yn mynd i ddefnyddio **modd cipio** o fewn **pyka_lens**. cymerwch eich dyfais a llwythwch yr ap i fyny. I gael mynediad i **modd cipio** o'r brif ddewislen, dewiswch y modd **creu** yn gyntaf, ac yna yn y ddewislen ganlynol, dewis **modd cipio**.

Y tro cyntaf y byddwch yn defnyddio **modd cipio** byddwch yn cael canllaw cam wrth cam o'r broses gipio. Ar ôl i chi ddechrau bydd yr app yn eich annog i ddod o hyd i un o'r meysydd diddordeb gwnaethoch chi eu darganfod yng ngham cyntaf y broses ymgysylltu. Dychwelwch i un o'r meysydd a nodwyd gennych yn gynharach a symud ymlaen gyda'r broses cipio yn-yr-app.

Yn gyntaf, fydd yr app yn anog chi i dal delweddau yn yr ardal yn eich lleoliad presennol. defnyddiwch yr cyfarwyddiadau ar y sgrînto cymryd y lluniau. Ar ôl i chi ddal llun, gallwch nawr barhau i dynnu lluniau yn yr ardal hon, neu symyd ymlaen i dal y broses nesaf.

Nesaf cewch eich annog i ddal sain. Mynd at unrhyw ffynonellau sain yr hoffech eu cofnodi, a defnyddio cyfarwyddiadau ar-y-sgrîn i gofnodi eich sain. Gallai'r rhain fod yn seiniau achlysurol sy'n digwydd yn naturiol ar y safle, neu synau y gallwch chi eu gwneud eich hun (traed, adlais lleisiau a.y.b)

Yn olaf, bydd yr app yn eich annog i ddatgelu a chwilio am eiriau o fewn yr amgylchedd o'ch cwmpas. edrychwch drwy gamera'r ddyfais unwaith eto, a bydd geiriau yn ymddangos o fewn cilfachau tywyll y safle (mewn corneli tywyll, mewn cysgodion, ar weadau tywyll a.y.b) myfyrion ar y delweddau a'r synau yr ydych wedi'u cofnodi hyd yn hyn, yn ogystal â'ch dehongliad eich hun o naws y safle, gafaelwch unrhyw eiriau yr ydych chi'n teimlo sy'n adlewyrchu eich dehongliad eich hun o'ch amgylchedd. Sicrhewch eich bod yn symud o gwmpas ac yn archwilio'ch amgylchedd yn gorfforol er mwyn creu mwy eiriau i dewis ar y sgrîn.

Ar ôl i chi fynd drwy'r tri cham cipio hyn, gallwch ddychwelyd i unrhyw un o'r 3 offeryn cipio yr hoffech eu defnyddio eto, neu, os ydych chi'n hapus â'r hyn yr ydych wedi'i cipio yn y maes hwn,]gorffen y sesiwn gipio, symud ymlaen at y maes o diddordeb nesaf y hoffech chi ailymweld a, a dechrau sesiwn cipio arall. Ailadroddwch y cam cyfan hwn bob tro y byddwch yn ymweld ag ardal amlwg newydd o'r safle.

Cam 3: Creu

Nawr eich bod yn barod am trydydd a cham olaf y broses ymgysylltu. Ar gyfer y cyfnod creu, byddwch yn mynd yn ôl at y cynnwys yr ydych wedi'i gipio yn y cyfnod blaenorol, a dechrau gweithio'n greadigol gyda'r cyfryngau hyn er mwyn creu eich momentau digidol rhyngweithiol eich hun.

Gellir cwblhau'r cam olaf hwn o'r broses ymgysylltu naill ai ar y safle yr ydych wedi bod yn ei archwilio, neu i ffwrdd o'r safle yn eich amser eich hun. Fodd bynnag, am yr ysbrydoliaeth greadigol fwyaf, rydym yn argymhell bod y trydydd cam hwn yn cael ei gwblhau ar y safle.

Yn gyntaf, dod o hyd i ardal dawel/cysgodol i fyfyrio. Nawr rydych chi'n mynd i archwilio'r cynnwys yr ydych wedi'i cipio. I wneud hyn mae angen i chi fynd i **modd curad**. Yma fe welwch bob un o'ch sesiynau cipio, cyflwyno i chi fel 'moments'. Mae pob moment yn gasgliad o ddelweddau, synau, a thestun rydych chi wedi'u cofnodi ym mhob un o'r ardaloedd y gwnaethoch ymweld â hwy yn ystod cam 2. Dewiswch un o'r eiliadau hyn i fynd i mewn i'r **golygydd eiliad**. Yn y **golygydd eiliad** gallwch chi olygu a thrin y cynnwys rydych chi wedi'i cipio. I olygu pob darn o gyfryngau, dewiswch o un o 4 opsiwn yn y bar dewislen ar yr ochr dde: **delwedd**, **sain**, **geiriau** a **mynegiant**.

- **Delwedd** – yma gallwch liwio, cyferbynnu a gludo eich ffotograffiaeth i greu gweithiau celf gweledol newydd trawiadol.
- **Geiriau** – yma gallwch ychwanegu a gosod eich geiriau rydych wedi dal yn eich cyfansoddiad gweledol, er mwyn gwau naratif a ystyr dyfnach.
- **Sounds** – yma gallwch drefnu a phrosesu eich sain wedi'i ddal gydag effeithiau i adlewyrchu nawws eich cyfansoddiad gweledol
- **Expression** – yma gallwch ychwanegu mynegiadau rhyngweithiol at elfennau gweledol eich moment er mwyn dod ag ef yn fyw.

Wrth i chi weithio drwy'r **golygydd moment**, byddwch yn dod â'ch holl gyfryngau at ei gilydd, gan arwain at greu moment digidol - cerdyn post clyweledol rhyngweithiol sy'n cynrychioli'r gofod archwiliwyd a'ch ymateb unigryw i'r lleoliad. Ar ôl i chi orffen curadu'ch moment, gadewch y **golygydd moment** i arbed eich cynnydd. Gallwch ddychwelyd i barhau i olygu'r foment hon o'r ddewislen **modd curad**.

Ailadroddwch y cam hwn ar gyfer pob 'moment' a grëwyd yn ystod y cyfnod cipio blaenorol er mwyn curadio yn artistig y holl eiliadau a gynhyrchwyd gennych yn wrth archwilio'ch safle.

Awgrymiadau gorau y ceidwaid Cadw ar gyfer archwilio

John Sherlock. Castell Caernarfon.

“Wrth ymgysylltu â chastell Caernarfon gallai ymwelydd gofleidio'r cymdeithasau brenhinol sy'n gwneud castell Caernarfon yn unigryw yng Nghymru, er enghraifft **gwedau'r dais llechi**, a thrwy gyffwrdd, rydych chi'n cyrraedd yn ôl i'r gorffennol”

Sheena Williams. Plas Mawr.

“Mae plas mawr yn doreithiog gyda weadau gwahanol o waith plastr addurniadol i gerfiadau pren godidog. Edrychwch ar **graffiti elizabethan** yn y gegin; **marciau'r wrach** a **gwydr coch** yn y siambr goch; a'r **caryatidau anarferol** yn y neuadd.”

Annette Wells. Castell Chepstow.

“Wrth chwilio am synau, gwrandewch am y **gwynt** a all yn sicr chwythu o amgylch y castell. Gall chwipio'r **dail a changhennau'r** goeden ywen yn y beili uchaf. Mae'r castell hefyd yn cartref **coluddion, gwyllanod a brain**, a mae pob un ohonynt yn hoffi i'w presenoldeb gael ei gylwed!”

Stephen Mitchell-Cox. Palas esgobion Dewi Sant

“Mae yna grisiau troellog a fydd yn mynd â chi i'r brig lle cewch **olygfa syfrdanol** ar draws y palas a'r eglwys gadeiriol. Mae'r llawr a adferwyd yn rhoi **gwedd pren** gwych i chi ei gipio hefyd, mae'r llawr a adferwyd yn rhoi gwedd pren gwych i chi ei gipio hefyd.”

Jim Fanning. Castell Raglan.

“Ar y gorwel, eisteddych y Sugarloaf a'r Bloreng, mynyddoedd eiconig y gornel hon o gymru. Ar wahanol adegau o'r flwyddyn, bydd gan y caeau sy'n agosach at y castell gnydau amrywiol, gan gynnwys rhai i'r gogledd-ddwyrain sydd weithiau'n dod yn **fôr o las** wrth i'r planhigion had llin flodeuo”.

Rhannu allbynnau creadigol

Mae **pyka_lens** hefyd yn cynnwys **modd archwilio** lle gall defnyddwyr bori a rhyngweithio ag unrhyw momentau digidol sydd wedi'u curadu a'u cyflwyno i'r llyfrgell fyd-eang gan ddefnyddwyr eraill yr app.

Gallwch gyflwyno eich momentau rhyngweithiol gorffenedig i'r llyfrgell o'r ddewislen **modd curad**. I gyflwyno un o'ch momentau gorffenedig, tapio i ddewis eiliad, ac yna pwyswch y botwm cyflwyno (gweler y delweddau ar y dde). Os nad ydych wedi gwneud hynny eisoes, yna fe'ch anogir i enwi a gosod lleoliad daearyddol eich 'moment' wedi'i golygu. Ar ôl i chi wneud hyn, bydd eich gwaith yn cael ei ddsbarthu i'r llyfrgell momentau yn y **modd archwilio**, lle bydd defnyddwyr eraill yr app wedyn gallu cyrchu a phrofi eich gwaith ar dyfais eu hunain.

I rhyngweithio ag moments a grëwyd gan ddefnyddwyr eraill, yn syml, ewch ati i **modd archwilio** o'r brif ddewislen mewn pyka_lens a ddechrch bori a chwilio trwy lyfrgelloedd sy'n tyfu o eiliadau rhyngweithiol. mae'r llyfrgell ar-lein hon yn fan arddangos digidol sy'n rhoi cyfle i bawb gyflwyno eu dehongliad digidol unigryw eu hunain o'r lleoliadau hanesyddol y maent wedi ymweld i chymuned ddigidol ehangach.

Cyrhaeddiad arts award discover

Mae pyka_lens a'r broses hwyluso a amlinellir yn y canllaw hwn yn ddull perffaith o gyflwyno unigolion ifanc i's Arts Award, trwy'r dyfarniad Discover lefel mynediad. Mae'r dadansoddiad canlynol yn rhoi arweiniad ar y 3 cham gwahanol y mae'n rhaid i unigolion ifanc eu cymryd i gwblhau'r broses yr Arts Award Discover gan defnyddio **pyka_lens**:

Rhan 1 – Cymryd Rhan Mewn Gweithgareddau Creadigol

Bydd y cyfranogwyr yn archwilio safle treftadaeth o'u dewis. Drwy ddilyn y broses hwyluso a amlinellir yn y arweinyfr hwn, bydd defnyddwyr yn dal amlgyfrwng, ac yn trefnu ac yn curadu eu eiliadau digidol rhyngweithiol eu hunain gan ddefnyddio platfform **pyka_lens**.

Rhan 2 – Ymchwilio Arlunydd a'u Gwaith

Yn dilyn ymlaen o'r prosesau creadigol hyn, byddai'r cyfranogwyr yn cael eu hannog i ymchwilio i arlunydd sy'n gysylltiedig ag un o'r prosesau creadigol a brofwyd wrth greu eu momentau clyweledol rhyngweithiol yn **_lens**. Gallai hyn fod yn ffotograffydd, yn awdur creadigol neu'n artist sain. Bydd cyfranogwyr yn cael eu hannog i edrych ar waith un o'r mathau hyn o weithwyr proffesiynol creadigol a dechrau datblygu eu dealltwriaeth o'r ddisgyblaeth greadigol benodol.

Rhan 3 – Rhanu eu Darganfyddiad

Yna byddai'r cyfranogwyr yn rhannu eu bydoedd stori rhyngweithiol gorffenedig gyda'u cyfoedion, ynghyd â chofnod celf sy'n dangos y cysylltiadau y maent wedi'u gwneud rhwng artistiaid presennol a'r sgiliau creadigol y maent wedi'u datblygu wrth ddefnyddio **_lens**. Gan ddefnyddio **archwilio** mwy mewn **pyka_lens**, bydd cyfranogwyr yn gallu rhannu eu gwaith nid yn unig gyda'u cyfoedion, ond hefyd gyda chymuned ddigidol ehangach.

I gloi, gellir dyfarnu tystysgrifau ar gyfer Arts Award **Discover** i unrhyw bobl ifanc sydd wedi ymgysylltu â'r broses hon. Dim ond unigolion sydd wedi derbyn hyfforddiant Arts Award y gellir eu dyfarnu

Am mwy o wybodaeth am Arts Award Discover, a sut gallwch chi ddod yn swyddog Arts Award, ewch i **www.artsaward.org.uk**

